

Retsudvalget 2012-13
L 141 endeligt svar på spørgsmål 3
Offentligt

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 5. april 2013
Kontor: Formueret
Sagsbeh: Jean Elisabeth Hørdum
Sagsnr.: 2013-0037-0033
Dok.: 703294

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 3 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. (Seksualforbrydelser) (L 141), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 26. februar 2013. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Morten Bødskov

/

Rikke-Louise Ørum Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 3 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning og lov om restaurationsvirksomhed og alkoholbevilling m.v. (Seksualforbrydelser) (L 141) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren med L 141 forhindre, at ofre for sexchikane kan få tilkendt større erstatning end kvinder, der har været udsat for fuldbyrdet voldtægt? Jf. artiklen: ”Sexchikane kan give større erstatning end voldtægt”, der blev bragt på borsen.dk den 2. februar 2013. I benægtende fald bedes ministeren redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage for at sikre, at ofre for seksualforbrydelser tilkendes tilstrækkelig erstatning.”

Svar:

1. Justitsministeriet forstår spørgsmålet således, at det vedrører erstatningsansvarslovens § 26 om godtgørelse for tort i forbindelse med seksuelle krænkelser mv.

Det fremgår af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort. Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, fastslår, at det ved fastsættelsen af godtgørelsen kan tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24.

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 og finder anvendelse på forhold begået efter den 1. januar 2002. Bestemmelsen i § 26, stk. 2, omfatter sædelighedsforbrydelser, herunder voldtægt. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at ændringen som udgangspunkt skulle føre til en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau.

Gældende ret vedrørende tortgodtgørelse før lovændringen blev i det pågældende lovforslags bemærkninger beskrevet således:

”Det aktuelle udmålingsniveau kan i hovedtræk beskrives således, at der i »normale« tilfælde af fuldbyrdet voldtægt ydes en godtgørelse på 30.000 kr. Ved meget grove tilfælde kan godtgørelsen stige op til 35.000 kr. og i ganske særlige tilfælde (f.eks. hvis flere gerningsmænd har deltaget) op til 40.000-45.000 kr. eller højere. Ved forsøg på voldtægt er godtgørelsen normalt på 15.000-20.000 kr., bl.a. afhængigt af, hvor langt gerningsmanden er kommet i sit forsøg på at tiltvinge sig samleje med ofret,

samt forholdets grovhed i øvrigt. Ved incest med mindreårige udmåles tortgodtgørelsen som regel til mindst 10.000 kr., efter omstændighederne dog til et noget højere beløb.”

Det fremgår af bemærkningerne til lovændringen, at fastsættelsen af tortgodtgørelse fortsat skal ske ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

2. For en redegørelse om niveauet for tortgodtgørelse i sager om seksuel overgreb og seksuel chikane kan der henvises til Justitsministeriets besvarelse af 27. maj 2010 af spørgsmål nr. 773 fra Folketingets Retsudvalg, stillet af samme spørger.

Som anført heri er udgangspunktet for tilkendelse af tortgodtgørelse efter den anførte lovændring i 2001, at forurettede ved forsøg på voldtægt tilkendes en godtgørelse i størrelsesordenen 30.000-40.000 kr., og at forurettede ved fuldbyrdet voldtægt tilkendes en godtgørelse for tort i størrelsesordenen 60.000-70.000 kr., der i ganske særlige tilfælde kan stige op til 80.000-100.000 kr. Som et eksempel på et sådant ganske særligt tilfælde kan nævnes en dom fra Højesteret gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2006, side 1407, hvor der blev tilkendt 100.000 kr. i godtgørelse for tort til en forurettet, der havde været udsat for tre tilfælde af overfaldsvoldtægt begået af samme gerningsmand inden for en time. Der kan ligeledes henvises til Højesterets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 2297, hvor en kvinde blev tilkendt 100.000 kr. i godtgørelse for tort for at have været udsat for et forsøg på voldtægt af særlig farlig karakter og et drabsforsøg. Endvidere kan der henvises til en dom fra Vestre Landsret gengivet i Tidsskrift for Retsvæsen 2013, side 91, hvor den tildelte godtgørelse for en lang række seksuelle overgreb mod børn blev fastsat til mellem 20.000 kr. og 200.000 kr.

3. I sager om seksuel chikane inden for ansættelsesforhold afgøres spørgsmålet om tortgodtgørelse efter lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse m.v., som henhører under Beskæftigelsesministeriet. Ligebehandlingsnævnet træffer afgørelse i klagesager om seksuel chikane.

Der findes ikke en udtømmende oversigt over niveauet for tortgodtgørelse i sådanne sager. Den tilgængelige retspraksis indikerer imidlertid, at der i sager om seksuel chikane af grov karakter og omfang tilkendes en tortgodtgørelse på omkring 40.000 kr. Der kan i den forbindelse henvises til Vestre Landsrets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2009, side 2015,

hvor en kvinde under sin ansættelse som klinkassistent havde været udsat for seksuel chikane i form af bl.a. upassende berøringer og spørgsmål fra sin arbejdsgiver, herunder i situationer, hvor kvinden ikke kunne afvise arbejdsgiveren fysisk, fordi hun arbejdede med begge hænder, eller der var en patient i stolen. Kvinden fik tilkendt 40.000 kr. i godtgørelse for tort efter ligebehandlingslovens § 14, jf. § 4. Der kan herudover henvises til Østre Landsrets dom gengivet i Forsikrings- og Erstatningsretlig Domsamling 2006, side 38, hvor landsretten fandt, at en landbrugselev var blevet udsat for seksuel chikane både verbalt og ved berøringer, hvilket førte til en godtgørelse på 25.000 kr. Herudover tilkendte Østre Landsret ved dom af 1. juli 1999 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 1744 en kvinde 15.000 kr. i godtgørelse for at have været udsat for seksuelle tilnærmelser under en ansættelsessamtale.

Endvidere er der i visse tilfælde blevet tilkendt tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 til personer, der har været udsat for seksuel chikane på arbejdspladsen.

Fra retspraksis kan der i den forbindelse henvises til Østre Landsrets dom gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2004, side 916, hvor en kvinde under sin ansættelse som salgsassistent havde været udsat for seksuelle krænkelse fra en salgschef og derfor blev tilkendt 10.000 kr. i godtgørelse for tort. Endvidere kan nævnes Vestre Landsrets dom gengivet i Forsikrings- og Erstatningsretlig Domsamling 2004, side 835. I den pågældende sag blev en kvinde, der igennem en længere periode havde været udsat for seksuelle krænkelse fra en kollega, tilkendt 40.000 kr. i godtgørelse for tort henset til forholdets grovhed og den lange periode, som den krænkende adfærd havde udstrakt sig over. Der kan endvidere henvises til Vestre Landsrets dom af 19. februar 2009 gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen, side 1309, hvor en kvindelig elev, der havde været udsat for seksuel chikane af en medhjælper på arbejdsplads, fik tilkendt en godtgørelse på 5.000 kr.

Det fremgår af forarbejderne til ligebehandlingsloven, at erstatningsansvarslovens § 26 ikke vil kunne påberåbes ved siden af ligebehandlingslovens § 14.

4. Særligt for så vidt angår udmålingsniveauet kan det oplyses, at en arbejdsgruppe, nedsat under Justitsministeriet, i december 2010 afgav en rapport om en styrket indsats over for ofre for forbrydelser. Af rapporten fremgår det, at arbejdsgruppen overvejede, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens § 26 om tortgodtgørelse mv. blandt andet med

henblik på yderligere at forhøje de godtgørelsesbeløb, der udmåles i praksis. Arbejdsgruppen fandt imidlertid ikke grundlag herfor og lagde herved blandt andet vægt på, at godtgørelsesbeløbene i Danmark ikke afviger væsentligt fra godtgørelserne i Sverige og Norge. Arbejdsgruppen påpegede samtidig, at der inden for rammerne af de allerede gældende regler kan ske en større differentiering i udmålingerne af godtgørelserne, således at der i højere grad kan lægges vægt på, om en forbrydelse har været særlig krænkende over for offeret.

5. Det er Justitsministeriets opfattelse, at der med det skøn, der er overladt til domstolene i forhold til at fastsætte tortgodtgørelsen således, at der tages hensyn til bl.a. krænkelsens grovhed, sikres en graduering af størrelsen af de tortgodtgørelser, der bliver tilkendt i forbindelse med seksuelle krænkelser som f.eks. voldtægt, og de tortgodtgørelser, der bliver tilkendt for seksuel chikane. Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at der udover tilkendelse af godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 også vil kunne ydes erstatning mv. efter de almindelige erstatningsretlige regler, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Det gælder f.eks. godtgørelse for mén og svie og smerte samt erstatning for erhvervsevnetab, tabt arbejdsfortjeneste, helbredelsesudgifter mv. Endvidere skal det bemærkes, at der i sager om overtrædelse af ligebehandlingslovens forbud mod seksuel chikane ofte tillige vil være en væsentlig misligholdelse af ansættelsesforholdet, som kan berettige den ansatte til at ophæve ansættelsesaftalen og kræve erstatning efter funktionærlovens § 3, såfremt vedkommende er funktionær.